

УДК. 591.521:631.4

Абыкеев К.Дж., Чекилов Б.

к.т.н., доцент, компьютердик лингвистика жана маданий аралык байланыштар кафедрасы,
Н. Исанов атындагы КМКТАУ
Н. Исанов атындагы КМКТАУ ЖМТИ, Магистрант

Абыкеев К.Дж., Чекилов Б.

к.т.н., доцент, кафедра компьютерная лингвистика и межкультурная коммуникация
КГУСТА им. Н. Исанова
Магистрант ИНИТ КГУСТА им. Н. Исанова

Abykeev K.J., Chekilov B.

Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Computational
Linguistics and Intercultural Communication of KSUCTA named after N. Isanova
Master student INIT KSUCTA them. N. Isanova

ВЕБ-САЙТТЫ ТҮЗҮҮ КРИТЕРИЙЛЕРИ ЖАНА ИШТЕП ЧЫГУУГА КОЮЛГАН ЧЕКТӨӨЛӨР

КРИТЕРИИ РАЗРАБОТКИ И ОГРАНИЧЕНИЯ В СОЗДАНИИ ВЕБ-САЙТОВ

CRITERIA OF THE CREATION AND LIMITATIONS IN WEBSITES' CREATING

Аннотация: Бул макалада веб-сайтты түзүүдөгү критерийлерди жана иштеп чыгууда коюлган чектөөлөр каралат.

Аннотация: В данной статье рассматривается роли социальных сетей в системе маркетинговых исследований и коммуникаций электронного бизнеса.

Abstract: This article considers the role of social networks in the system of marketing research and e-business communications.

Негизги сөздөр: плагин, веб-долбоор, контекстик жарнама, динамикалык портал, навигация, трафик.

Ключевые слова: плагин, веб-проект, контекстная реклама, динамический портал, навигация, трафик.

Keywords: plugin, web project, contextual advertising, dynamic portal, navigation, traffic.

Веб-сайтты өркүндөтүүнүн натыйжалуулугу критерийлери интернет-ресурс канааттандырган талаптарга ылайык түзүлөт. Сайттын өнүгүшү аныкталган негизги критерий - бул ыңгайлуулук жана ага кирген факторлор. Веб-ресурстун дагы бир маанилүү компоненти - анда камтылган маалымат.

Ыктымалдуулук - бул буюмдун көрсөтүлгөн максаттарда пайдаланууга ыңгайлуулугунун акыркы деңгээлин билдирген түшүнүк.

Бул бөлүмдө сайттын колдонуучулар тарабынан колдонулушуна таасир эткен факторлор каралат. Бул факторлордун таасири жана алар ушул долбоордо кандайча колдонулгандыгы.

Колдонуучулар көңүл бурган биринчи нерсе - сайттын ылдамдыгы. Сайт менен иштей баштагандан тартып, колдонуучу сайттын көрүнүшүн жана анын мазмунун көрбөй туруп, ал

браузерде баракчанын канчалык тез ачылганын эсептейт. Ылдамдык сапатка кандайча таасир этерин Microsoftтун мисалынан көрүүгө болот.

Microsoft издөө системасы барак ылдамдыгы менен колдонуучунун канааттануусу, колдонуучунун кирешеси жана чыкылдатуу саны сыяктуу бир нече көрсөткүчтөрдүн ортосундагы байланышты талдады. Натыйжада, баракчага жооп берүүнү кечендетүүдө эки секунддун көбөйүшү колдонуучунун канааттануусун 3,8% га кыскартат, колдонуучунун кирешесин 4,3% га кыскартат жана чыкылдатуулардын санын 4,3% га кыскартат жана бул башка факторлорду эске албайт. Майкрософт сыяктуу ири компания үчүн, колдонуучунун кирешесинен 4,3% жоготуу көп миллион долларлык кирешеге алып келет.

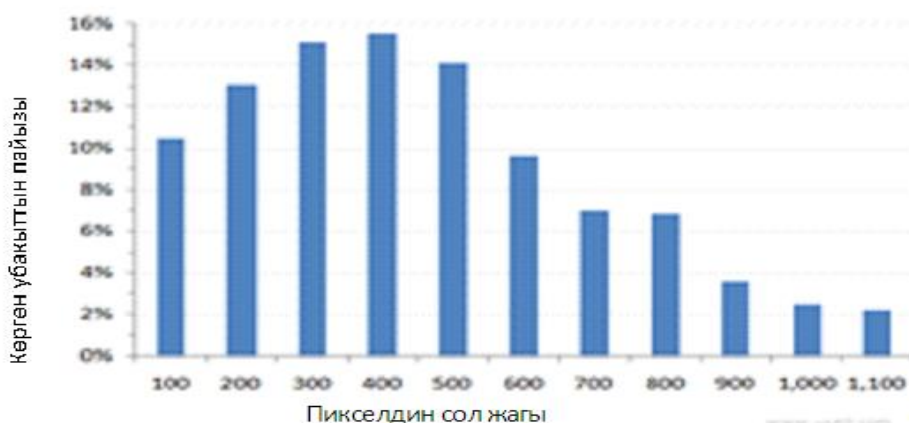
Сайттын жүктөлүшүн тездетүү үчүн, WP Super Cache плагини колдонулат, ал кэш кылат. Кэш убактылуу маалыматты камтыган алмашуу буфери. Сайтка экинчи жолу кирген колдонуучу сайттын толук жүктөлүшүн күтпөйт (жаңыртуулар гана жүктөлөт).

Келүүчүлөрдүн көпчүлүк контенттин окушу ыктымалдыгын жогорулатуу үчүн текстти жеңил окуу ыкмаларын колдонуу керек. Ачкыч сөздөрдү белгилеп, аталыштарды колдонуңуз, кыска абзацтарды жазыңыз жана тизмелерди колдонуңуз. Жаккоб Нильсен биринчи жолу айткан маанилүү мазмунду "бүктөмдүн" үстүнө коюу керек деген термин бар (термин басып чыгаруудан келип чыккан жана веб-баракчаны жылдырып карабастан көрүүгө болот).

Джо Личтин CX Partners изилдөөсү көрсөткөндөй, бүктөмдүн үстүндөгү кичинекей мазмун колдонуучуну төмөндөгү уландысын издөөгө үндөйт.

Сайтка кирүүчүлөрдүн көпчүлүгү - солдон оңго жазуу багыты менен маданий чөйрөдө чоңойгон адамдар. Ошондуктан, коноктордун негизги көңүлү барактын сол жагына багытталган – 1.1-сүрөттө ылайык, 20дан ашык колдонуучу катышкан доктор Нильсендин изилдөөсүнүн жыйынтыктары, баракчаны кароонун убактысынын кеминде 69% көрсөтүлдү.

Тексттин жакшы окулушу окуу түшүнүгүн жана ылдамдыгын жакшыртат, ошондой эле колдонуучунун баракчаны таштап кетпестен окууну уланта бериши мүмкүн. Окуунун оңой болушуна таасир эткен көптөгөн факторлор бар, анын ичинде арип тандоо, шрифттин көлөмү, саптын бийиктиги, тексттин контрасты жана боштуктар.

Сүрөт 1. Баракты көрүүнүн диаграммасы

Колдонуучулар сайттын навигациясы жөнөкөй жана жакшы уюштурулган деп болжошот. Сайт үчүн мыкты издөө машинасы болсо дагы, келгендер алгач навигацияны колдонууну артык көрүшөт. Джерри Мак Говерндин изилдөөсүнө ылайык, катышуучулардын 70% дан көбү беттеги шилтемелерди колдонуп, издөө функциясын колдонушкан эмес.

Ушундай натыйжалар UIЕде (User Interface Engineering) 30 колдонуучу электрондук коммерциянын тапшырмаларын көзөмөлдөө ишине катышкан изилдөөдө алынган. Натыйжаларды талдоо көрсөткөндөй, "колдонуучулар издөө системасын баракчалардагы шилтемелер кандайдыр бир себептер менен аларга ылайык келбеген учурларда колдонушат". Ошентип, издөө колдонуучу учурдагы барактагы керектүү нерсесин таба албаса гана колдонулат. Сайтты иштеп чыгуу учурунда, бардык эле макалаларда гипершилтемелер жок. Бирок сиз мазмун кошсоңуз, шилтемелер автоматтык түрдө көбөйөт. Ошондуктан сайтты оптимизациялоо боюнча иштер жүрүп жатат.

Веб-сайтка киргендер сейрек эле башкы беттен башталат. Баракчаны издөө критерийлерине шилтемелерди камсыз кылган издөө сайттары маанилүү фактор болуп саналат. Башка веб-сайттардын шилтемелери, эгерде аларда керектүү маалымат камтылса, башка барактарга да алып барышат.

Джерри МакГоверн жүргүзгөн талдоонун жыйынтыгына ылайык, сайттын башкы бетинен багытталган баракча көрүнүштөрүнүн саны кескин кыскарууда. Бул тенденция өзү изилдеген башка сайтта эки жолу тастыкталды.

Джерри МакГоверндин изилдөөсүнүн жыйынтыктары көрсөткөндөй, трафик тышкы ресурстардан - издөө сайттарынан, социалдык тармактардан көбүрөөк трафик алат, бирок сайттын башкы бетинен эмес. Ошондуктан, трафиги алган баракчалардын көңүлүн көбөйтүү керек.

Маалымат адам жашоосунда ар дайым маанилүү ролду ойногон. Маалыматка ээ болгон адам дүйнөгө да ээ экендиги жалпыга белгилүү. Легенда боюнча, биздин заманга чейинки 490-жылдын 13-сентябры. д. Марафондон Афинага чуркап келген грек жоокер-кабарчысы жолдо токтоп калбастан, жыгылып, персиялыктарды жеңди деген кабарды алып келди.

Илгертен бери курчап турган дүйнө жөнүндө маалыматтарды чогултуу жана системалаштыруу адамдарга оор шарттарда жашоого жардам берди - муундан муунга куралдарды жана мергенчилик куралдарын жасоо, кийим-кече жана дары-дармектерди жасоо тажрыйбасы жана көндүмдөрү өткөрүлүп келген. Маалымат ар дайым жаңыланып, толукталып турду - ар бир изилденген кубулуш жаңы, татаал нерселерди табууга мүмкүнчүлүк берди. Убакыттын өтүшү менен курчап турган дүйнө жөнүндө маалыматтардын көп көлөмү илимий жана техникалык прогресстин өнүгүшүнө өбөлгө түздү, натыйжада бүтүндөй коом - адам заттын жана энергиянын ар кандай түрлөрүн башкарууну үйрөндү.

Убакыт өткөн сайын маалыматтын коомдогу ролу барган сайын олуттуу боло баштады. Табияттын мыйзамдарын гана эмес, ошондой эле адамзат коомунун түшүнүктөрүн жана баалуулуктарын - адабият, көркөм өнөр, архитектура ж.б. изилдөө жана түшүнүү керек болчу. Азыр, 21-кылымдын биринчи жарымында, адамдын жашоосундагы маалыматтын ролу абдан маанилүү - адам канчалык деңгээлде билимдерге жана билимге ээ болсо, адис катары ошончолук жогору бааланып, коомдо ага көбүрөөк урмат көрсөтүлөт.

Дүйнөнү билүү менен, адам тынымсыз маалымат менен алектенет. Бул адамга кырдаалды туура баалоого, туура чечим кабыл алууга, өз иш-аракеттеринин эң ийгиликтүү версиясын табууга жардам берет. Маалымат биз ар бирибиз өзүбүздүн билим базабызды толуктап тургандыгын түшүнөбүз. Маалымат ошондой эле жеке адамга жана бүтүндөй коомго таасир этүүчү күчтүү каражаттардын бири. Кандайдыр бир маселе боюнча эң көп маалыматты ким ээлейт жана эгер ушул мезгилде тиешелүү болсо, анда билими бар адам башкаларга салыштырмалуу ар дайым жакшы абалда болот.

Акыркы он жылдыкта, алар "индустриалдык коомдон" "маалыматтык коомго" өтүү жөнүндө тынбай сүйлөшүп келишет. Өндүрүш, дүйнө тааным, жашоо образы өзгөрүлүп жатат. Веб-сайтты иштеп чыгуу баскычында сайтка эргономикалык талаптарга чектөөлөр коюлду, анткени бул веб-билим билим берүү максатында иштелип чыккан, айрым стандарттарга ылайык келиши керек жана сайт көңүл ачууга эмес, иштөөгө арналган.

Эргономика - (грек тилинен. Ergon work жана nomos мыйзамы) - эмгек процесстерин оптималдуу шарттарды түзүү максатында эмгек процесстерин изилдеген, өндүрүмдүүлүктү жогорулатууга жардам берген, ошондой эле керектүү ыңгайлуулуктарды камсыз кылган жана адамдын ден-соолугун, күчүн жана эмгекке жөндөмдүүлүгүн сактап калуучу илимий сабак.

Эргономикалык сайт - адамдын көрүү жөндөмүнүн бардык мүнөздөмөлөрүн, ошондой эле колдонуучунун психологиялык жактарын эске алуу менен иштелип чыккан дизайн.

Эргономиканын биринчи максаты - "адам-айлана-чөйрө" тутумунун натыйжалуулугун жогорулатуу, ал тутумдун белгилүү шарттарда жана белгилүү бир сапатта өз максатына жетүү жөндөмү деп түшүнүлөт.

Эргономиканын экинчи максаты - жумуш коопсуздугу. Коопсуздук тутумдары бардык тармактарда коопсуздукту жана өндүрүштүк санитария кызматтарын камтыйт.

Эргономиканын үчүнчү максаты - бул иштөө процессинде адамдын инсандыгын өнүктүрүүгө шарт түзүү. Төмөндөгү эргономикалык талаптар веб-сайтка таасир эткен негизги факторлорду сүрөттөгөн абзацтарга бөлүнөт. Жана эмне үчүн мындай өзгөчө чечим тандалып алынгандыгы түшүндүрүлөт, башка жол менен. Ал веб-сайтты иштеп чыгууда кандай чектөөлөр эске алынгандыгын сүрөттөйт.

Колдонулган адабияттар:

1. Ивасенко А. Г. Маалыматтык технологиялар, экономика жана башкаруу: Окуу куралы / А. Ж. Ивасенко А. Ю. Гридасов, В. А. Павленко. - М: КноРус, 2013. — 158 с.
2. Лебедев А.И., Рассохин Д. Н. World Wide Web Бүткүл дүйнөлүк интернет тармагындагы маалыматтык желе //Практикалык колдонмо.1997. 19-34 б.
3. Ротгаль-Инн Районуна Кирет. Веб-дизайн боюнча стандарттарга.- Англ. Сайтта Катталуу Ротгаль-Инн районуна кирет. - Минск: НТ Пресс, 2005. 421 – 440б.
4. Ивасенко А. Г. Маалыматтык технологиялар, экономика жана башкаруу: Окуу куралы / А. Ж. Ивасенко А. Ю. Гридасов, В. А. Павленко. - М: КноРус, 2013. — 158 с.

Рецензент: ф-м.и.к., доцент Жапаров М.Т.